

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Björn Kristensson

Ad hoc-diplomaten

och den temporära beskickningen

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Karol Nowak

Termin: HT 2019

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 BAKGRUND	4
2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	5
2.1 Disposition	5
2.2 Metod	6
2.3 Material	6
2.4 Forskningsläget	7
2.5 Avgränsning	7
3 INTERNATIONELL SEDVANERÄTT, OPINIO JURIS OCH RECIPROCITET	9
3.1 Internationell sedvanerätt och opinio juris	9
3.2 Reciprocitetsprincipen	10
4 DIPLOMATI OCH IMMUNITET	11
4.1 Historiska grunder avseende immunitet	11
4.2 Personlig representation	11
4.3 Exterritorialitet	12
4.4 Funktionell nödvändighet	12
4.5 Immunitet	13
5 DIPLOMATISKA FÖRETRÄDARE	15
5.1 Diplomater enligt 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser	15
5.2 Ad hoc-diplomater	15

6	KONVENTIONEN OM TEMPORÄRA BESKICKNINGAR (THE CONVENTION ON SPECIAL MISSIONS)	18
6.1	Konventionens innehåll	19
6.2	Praxis	20
6.3	Internationell sedvanerätt beträffande konventionen	21
7	SVENSK RÄTT	24
7.1	Diplomati	24
7.2	Ad hoc-diplomati	24
7.3	Förarbeten och ställningstagande	25
7.4	Internationella organ	25
8	ANALYS	27
8.1	Immunitet enligt konventionen om temporära beskickningar	27
8.2	Immunitet enligt internationell sedvanerätt	28
8.3	Immunitetsrättsliga grundsatser	29
8.4	Begränsningar inom ramen för konventionen om temporära beskickningar	31
8.5	Aspekter för svenskt vidkommande	32
9	SLUTSATS	35
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	36
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	40
	BILAGA: 1969 ÅRS KONVENTION OM TEMPORÄRA BESKICKNINGAR (THE CONVENTION ON SPECIAL MISSIONS)	41

Summary

Diplomatic delegations sent by a state to conduct specific tasks are internationally referred to as *special missions*. This type of diplomacy is regulated through the *Convention on Special Missions* which also states the terms of immunity for the so-called *ad hoc diplomats*. Sweden has currently not ratified the convention and does not have any national regulation relating to special missions sent by states. Therefore, the question arises if Sweden needs this kind of regulation and what kind of regulation is suitable for Sweden in terms of immunity?

This study concentrates on both the Convention on Special Missions and international customary law to see what kind of immunity is applicable to special missions and ad hoc diplomats to this date. The analysis realizes that the immunity manifested in international customary law is somewhat less extensive than the immunity expressed by the convention. Though, international customary law is not as widespread and reliable in all aspects.

To this conclusion the tenet principles of immunity are applied in the discussion to establish the coherent immunity for special missions. Based on primarily the theory functional necessity the thesis comes to the assumption that the Convention on Special Missions doesn't motivate immunity to the current extent.

Last, the thesis indicates that there is a need of a national Swedish regulation. It is not necessary that the Convention of Special Mission itself is ratified and incorporated in Swedish national law, but instead a solely national regulation or interpretation practise could be in place.

Sammanfattning

Temporära diplomatiska beskickningar mellan stater regleras internationellt genom ”The Convention on Special Mission”. Genom konventionen regleras också vilken typ av immunitet som gäller för ad hoc-diplomater. Temporära beskickningar har oftast ett specifikt syfte och verkar på uppdrag av en stat under en begränsad tidsperiod. Sverige har för närvarande inte anslutit sig till konventionen och har inte heller någon nationell reglering avseende temporära beskickningar från andra stater. Därmed uppstår frågan om konventionen är nödvändig ur ett svenskt perspektiv för att tillerkänna ad hoc-diplomater ”korrekt” immunitet?

Uppsatsens undersökning utgår dels från den immunitet som ges av konventionen, dels den immunitet som finns i den internationella sedvanerätten och visar på att immuniteten däremellan inte överensstämmer. Den immunitet som tillerkänns ad hoc-diplomater av konventionen är mer omfattande än i den internationella sedvanerätten. Dock är den internationella sedvanerätten ytterst begränsad med hänvisning till avsaknad av praxis och opinio juris.

Baserat på denna slutsats tillämpar analysen de immunitetsrättsliga grundsatserna om funktionell nödvändighet, personlig representation och exterritorialitet på resultatet för att dra slutsatsen att konventionen ger en för bred immunitet i förhållande till främst funktionell immunitet.

Uppsatsen beskriver avslutningsvis att det i svensk rätt finns ett behov av en reglering. Sverige behöver dock inte ansluta sig och inkorporera konventionen för att den immunitet som ges till temporära beskickningar ska vara konform med den internationella sedvanerätten. Det räcker med en nationell reglering eller tolkningspraxis.

Förkortningar

CAHDI	Committee of Legal Advisers on Public International Law
FN	Förenta nationerna
ILC	FN:s lagkommission (International Law Commission)
Prop.	Proposition
SOU	Statens offentliga utredningar
UD	Utrikesdepartementet

1 Bakgrund

Diplomatiska sändebud har funnits under flera hundra år vilket gör det lätt att tro att all slags diplomati är väl reglerad. Detta stämmer också till stor del men det finns undantag. Genom *Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser* (fortsättningsvis Wienkonventionen) är det exempelvis klart vedertaget vad som gäller för permanenta beskickningar med diplomatiskt syfte. Däremot existerar en oklarhet för temporära diplomatiska beskickningar.

Inom diplomatins område har de temporära beskickningarna allt sedan andra världskrigets slut upplevt en renässans. Med temporär beskickning menas en beskickning som verkar på uppdrag från en stat i en annan stat under en begränsad tid och med ett begränsat uppdrag. Den temporära beskickningen kan bestå av olika företrädare såsom delegater vid konferenser, kongresser och kommissioner eller olika typer av agenter i övrigt. En samlingsbeteckning för denna typ av statliga representanter är ad hoc-diplomater.

De regler som omfattar dessa diplomater är inte helt klarlagda i vare sig internationell eller svensk rätt. Genom *Convention on Special Missions* (fortsättningsvis konventionen om temporära beskickningar) har FN:s lagkommission (fortsättningsvis ILC) försökt kodifiera vad som anses vara gällande internationell sedvanerätt för att klargöra området. Trots att konventionen är drygt 40 år har endast ett fåtal länder valt att ratificera den. Sverige har valt att ställa sig utanför och hålla området nationellt oreglerat. Därmed är det också oklart vad som gäller i svensk rätt. Kan denna oklarhet lösas av att Sverige ansluter sig och inkorporerar konventionen om temporära beskickningar eller har konventionen spelat ut sin roll? Finns det ett behov av reglering för svenskt vidkommande och vad bör då gälla?

2 Syfte och frågeställning

Uppsatsen syftar i första hand till att undersöka tillämpligheten av ILC:s konvention om temporära beskickningar för svenskt vidkommande utifrån ett rättsutvecklingsperspektiv. Vidare syftar uppsatsen till att undersöka om svensk rätt står i samstämmighet med internationell rätt och om Sverige bör ansluta sig till konventionen om temporära beskickningar eller inte.

Utifrån detta ska undersökningen besvara följande två frågeställningar:

Bör Sverige mot bakgrund av tillämpningen av immunitet för ad hoc-diplomater ansluta sig till konventionen om temporära beskickningar?

Hur bör den svenska regleringen för temporära beskickningar utformas för att vara anpassad till svensk rätt?

2.1 Disposition

I syfte att besvara frågeställningen redogör uppsatsen i kap. 3–5 för diplomati och dess grundläggande regler. Här beskrivs vidare skillnader mellan dels diplomater i Wienkonventionen, dels ad hoc-diplomater och temporära beskickningar.

Kapitel 6 handlar om traktaten som är aktuellt för temporära beskickningar och lyfter fram de viktigaste regleringarna.

Kapitel 7 beskriver vad som gäller för svenskt vidkommande och närliggande regleringar.

I kapitel 8 avslutas uppsatsen med en analys som mynnar ut i en för frågeställningen relevant slutsats i kapitel 9.

2.2 Metod

Metoden som används i uppsatsen utgår från vad Lina Kestemont benämner som en *recommendatory research objective* och som kan översättas till juridisk rekommenderande metod eller rättsutvecklingsmetod.¹ Den rekommenderande metoden tar sin utgångspunkt i en undersökning av gällande rätt och behandlar såväl internationell som svensk rätt, praxis och doktrin. Detta för att inledningsvis klargöra rättsläget.

Den rekommenderande metoden tar vidare och applicerar en normativ utgångspunkt på undersökningen vilket för uppsatsen är de immunitetsrättsliga grundsatser som finns. Därefter följer att uppsatsen avslutningsvis rekommenderar vilken typ av reglering som är lämplig för ad hoc-diplomater och temporära beskickningar i Sverige.²

2.3 Material

De rättskällor som används i uppsatsen utgår först och främst från de två internationella instrumenten; *konventionen om temporära beskickningar* och *Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser*. Den förra ligger som bilaga till uppsatsen i syfte att förenkla läsningen av flertalet artiklar som refereras till löpande under utredningen.

Utöver internationella instrument används svensk lagstiftning och förarbeten i den mån de varit kopplade till den internationella rätten. Den svenska utgångspunkten har varit ensidig då det inte finns mycket material att tillgå varför uppsatsen till störst del är baserad på internationella överväganden och den doktrin som utarbetats internationellt.

För att sätta uppsatsen i ett praktiskt perspektiv har internationell praxis använts i den mån det gått. Internationell praxis har varit sparsam och har lett

¹ Kestemont, s. 17 f.

² Ibid., s. 64 f.

till att internationell sedvänja genom en undersökning från Europarådet spelat en stor roll och fyllt ut de tomrum som praxis har lämnat. Därutöver har en intervju med personal på UD syftat till att ge en någorlunda rättvis bild av den praktiska tillämpning som i nuläget finns i svensk rätt.

Slutligen behandlar uppsatsen ändamålen bakom de olika regleringarna och jämför dessa komparativt. Ett närliggande område, internationella organisationer, ligger till grund för analysen.

2.4 Forskningsläget

Temporära beskickningar har behandlats flitigt i den internationella litteraturen och har med jämna mellanrum återkommit som ett omdebatterat ämne. Framförallt finns ett brett spann av litteratur från 1950- och 60 talet när konventionen stiftades. På senare år har forskningen på nytt kommit att intressera sig för ad hoc-diplomati och temporära beskickningar. Angående det svenska forskningsläget har institutet med ad hoc-diplomater endast behandlats ett fåtal gånger litteraturmässigt. Det har lett till att konventionen om temporära beskickningars omnämmande och diskuterande är i princip obetydligt. Det finns därför ingen nyligen gjord forskning som tar sikte på om konventionen bör inkorporeras i svensk rätt eller inte samt vilka regler som gäller för ad hoc-diplomater inom ramen för temporära beskickningar i Sverige.

2.5 Avgränsning

Uppsatsen är avgränsad till att inte utförligt behandla immunitet för stats- och regeringschefer samt utrikesministrar – dvs. de tjänstemän som anses ha högst dignitet eller status. Dessa kan naturligtvis bli föremål för temporära uppdrag men är i huvudsak föremål för en omfattande praxis och internationell sedvanerätt varför uppsatsen skulle bli allt för bred om dessa skulle behandlas utförligt.

Uppsatsen är även avgränsad till att endast behandla frågan om immunitet för personer och lämnar därmed exempelvis okränkbarhet och frågan om immunitet för beskickningslokaler utanför.

Uppsatsen berör inte heller specialiserade beskickningar som till exempel de som skickas av hjälporganisationer.

Vidare är uppsatsen avgränsad mot Wienkonventionen om konsulära förbindelser. Denna konvention kan ha viss betydelse men tillhör inte kärnan av immunitetsbestämmelserna.

Slutligen är uppsatsen begränsad till att endast behandla ad hoc-diplomater inom ramen för temporära beskickningar. För ad hoc-diplomater som sänds utanför detta institut har det inte funnits tid eller plats till att behandla.

3 Internationell sedvanerätt, opinio juris och reciprocitet

Avsnittet syftar till att ge en grundläggande förståelse för den terminologi som fortsättningsvis kommer användas i framställningen.

3.1 Internationell sedvanerätt och opinio juris

Internationell sedvanerätt härleder sin legitimitet från användningen i praxis och den opinio juris som går att finna mellan stater. Med praxis avses i detta sammanhang hur stater agerar och efterlever regler i skilda kontexter. Därmed tas främst sikte på hur omfattande en regel tillämpas bland stater. Det räcker dock inte endast med en omfattande tillämpning utav en stat utan regeltillämpningen måste även vara tidsmässigt utpräglad. Dessutom är det ett krav att regeltillämpningen sker sammanhängande, utan avvikelser.³

Begreppet opinio juris avser den gällande rätt som finns nu. Därför hänför sig opinio juris till den allmänna rättsövertygelsen som finns mellan stater och som staterna känner sig förpliktade att följa av annat än praktiska och politiska skäl. Opinio juris går i princip bara att påvisa indirekt.⁴

Även om vissa stater inte har deltagit i utvecklingen av den internationella sedvanerätten så kan en sedvanerättslig regel bli bindande för staterna i fråga. Detta förutsätter att staten eller staterna inte har motsatt sig utvecklingen av den sedvanerättsliga regeln i tillräckligt hög och blivit en s.k. "*persistant objector*".⁵

³ Linderfalk, s. 28 f.

⁴ Ibid., s. 29 f.

⁵ Henriksen, s. 24.

3.2 Reciprocitetsprincipen

Principen om reciprocitet är central inom den internationella rätten och avser att en stats folkrättsliga handlande ger ömsesidiga konsekvenser och reflekteras i andra staters handlande. Detta avspeglas åt båda håll eftersom den mottagande statens inskränkande av sin suveräna jurisdiktion också förutsätter en ömsesidig respekt i att sändarstaten avstår i fråga om jurisdiktion på sitt eget territorium för mottagarstaten.⁶

I konventionen om temporära beskickningar och Wienkonventionen manifesteras reciprocitet genom stadgandet att ingen diskriminering får ske mellan stater i dess tillämpande. Det betyder med andra ord att en stat ska behandla permanenta diplomatiska beskickningar lika.⁷

⁶ Nationalencyklopedin, reciprocitetsprincipen.

⁷ Jfr. konventionen om temporära beskickningar, art. 49 och Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, art. 47.

4 Diplomati och immunitet

Syftet med detta avsnitt är att ge en överblick över såväl den historiska kontexten som grundläggande teorier och regler avseende diplomatisk immunitet i internationell rätt. I avsnittet beskrivs de immunitetsrättsliga grundsatser som senare appliceras i analysen.

4.1 Historiska grunder avseende immunitet

Frågan om diplomatisk immunitet har rötter flera hundra år tillbaka i tiden och har sin grund i sändebud som skickades mellan länder. Till en början utgjordes de diplomatiska förbindelserna av tillfälliga sändebud som skickades mellan olika länder under en begränsad tid. Under 1600-talet och framåt blev det allt mer vanligt att diplomatiska beskickningar övergick till att vara permanenta och 1815 fick den permanenta beskickningen en erkänd ställning i internationell rätt genom Wienkongressen.⁸ Fram till andra världskriget var därför diplomati genom permanenta beskickningar det dominerande förfarandesättet för kommunikation. Först på senare tid har tillfälliga sändebud åter blivit aktuellt i den internationella diplomatin tack vare den allt mer utbredda användningen av konferenser och tillfälliga möten länder emellan.⁹

4.2 Personlig representation

En grundläggande teori till varför immunitet aktualiseras för representanter är den som hänförs till personlig representation. Personlig representation innebär att representanten för sändarstaten är att anse som en förlängd arm till sändarstatens statsöverhuvud.¹⁰

⁸ Dembinski, s. 3 f.

⁹ Ibid., s. 55.

¹⁰ Orakhelashvili, s. 208.

Statsöverhuvudets immunitet härleddes i äldre rätt till att denne var att anse som synonym med staten och att det var ur statsöverhuvudet som rätten hade sitt upphov. Därmed var det omöjligt att ställa ett statsöverhuvud till svars under annan stats jurisdiktion, eftersom den andra statens rätt inte kunde appliceras på denne.¹¹

Dagens syn på personlig representation utgår istället från att den behandling som ges representanten motsvarar den mottagarstaten potentiellt skulle gett sändarstatens statsöverhuvud. Detta gäller oavsett om statsöverhuvudet utgörs av en president eller en krigsherre. Därmed är det viktigt att behandla representanten med vördnad och respekt eftersom statsöverhuvudet står i förbindelse med representanten och goda relationer premieras.¹² Teorin är en av de äldsta bakom immunitet men anses idag något utdaterad då rätten inte längre anses härstamma från statsöverhuvudet. Ledning anses dock till viss del fortfarande kunna hämtas från teorin om personlig representation.¹³

4.3 Exterritorialitet

Teorin om exterritorialitet hävdar att representanter för den diplomatiska beskickningen uppehåller sig inom sitt eget territorium i mottagarstaten. Detta betyder att beskickningen är att anse som en del av sändarstaten med tillämpning av dess jurisdiktion.¹⁴ Därmed befinner sig en representant på sitt eget territorium där mottagarstaten inte har jurisdiktion. Teorin har stött på kritik eftersom representanten hamnar inom mottagarstatens jurisdiktion så snart hen lämnar beskickningens område.¹⁵

4.4 Funktionell nödvändighet

Teorin om funktionell nödvändighet är den teori som vunnit störst gehör idag och kan beskrivas genom att det finns ett behov av privilegier och immunitet

¹¹ Orakhelashvili, s. 208.

¹² Sen, s. 97.

¹³ Jfr. McClanahan, s. 29 f.

¹⁴ McClanahan, s. 30 ff.

¹⁵ Sen, s. 96.

för att representanter ska kunna verka obehindrat i en annan stat. Bara genom att vara obehindrad kan representanten utöva sina uppgifter och funktioner fullt ut. Detta gäller även för privata handlingar eftersom representanten alltid ska kunna verka och företräda sitt land när det behövs.¹⁶ Problematiken med teorin om funktionell nödvändighet ligger i att olika stater har olika syn på vad som utgör en funktionell nödvändighet för representanter. Det går därför inte att baserat på denna teori hitta ett homogent synsätt på vilken immunitet som bör tillförsäkras representanter i alla lägen. Teorin anses dock vara den som stämmer bäst överens med dagens förhållningssätt.¹⁷

4.5 Immunitet

Av staternas suveränitet följer att de har absolut jurisdiktion över sitt territorium. Det innebär att staterna besitter såväl *legislativ* och *judikativ jurisdiktion* som *exekutiv jurisdiktion* över sitt territorium. Med legislativ och judikativ avses lagstiftande respektive dömande makt och exekutiv jurisdiktion innebär rätten att vidta tvångsåtgärder mot människor inom dess område.¹⁸ Ett undantag från denna absoluta jurisdiktion är den immunitet som kan tillkomma vissa personer genom sedvana eller traktat.¹⁹

Immunitet kan tillämpas gentemot både den judikativa och exekutiva jurisdiktionen men inte den legislativa. Detta beror på att en person inte kan vara immun mot staters lagstiftning utan endast mot dess tillämpning. Det innebär att immunitet alltid aktualiseras i *förhållande till* staternas jurisdiktionsutövning.²⁰ Med andra ord betyder det att immunitet inte är något som erhålls uttryckligt i förhand utan som ges i efterhand när jurisdiktionsutövningen aktualiseras.

Det finns i huvudsak två typer av immunitet som kan åtnjutas av en person. Immunitet kopplad till personen i sig och som hänförs till personens ställning

¹⁶ McClanahan, s. 32.

¹⁷ Sen, s. 98.

¹⁸ Linderfalk, s. 39 ff.

¹⁹ Nationalencyklopedin, immunitet.

²⁰ Linderfalk, s. 51 f.

i staten benämns som *ratione personae* (fortsättningsvis personlig immunitet). Av personlig immunitet omfattas såväl handlingar som personen utför i privat kapacitet som handlingar som utförs inom ramen för personens uppdrag. Här bör tilläggas att immuniteten gäller både innan och under tiden personen utövar ett uppdrag.²¹ Både diplomatiska företrädare och ad hoc-diplomater som handlar inom ramen för temporära beskickningar anses åtnjuta personlig immunitet.²²

I motsats till personlig immunitet finns immunitet *ratione materiae* (fortsättningsvis suverän immunitet) som är kopplad till personens funktion och som hänför sig till handlingar som personen utfört inom ramen för sitt uppdrag. Således ställs privata eller kommersiella handlingar utanför den immunitet som kan aktualiseras. Denna typ av immunitet kan också göras aktuell efter det att personen lämnat sin funktion. Normalt sett omfattar suverän immunitet statsrepresentanter som inte har någon hög statlig ställning.²³

²¹ Orakhelashvili, s. 214 ff.

²² Henriksen, s. 108.

²³ Ibid., s. 110.

5 Diplomatiska företrädare

Avsnittet syftar till att övergripande behandla diplomater enligt Wienkonventionen och därutöver ge en detaljerad bild och redogöra för ad hoc-diplomater.

5.1 Diplomater enligt 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser

Wienkonventionen är det folkrättsliga instrument som reglerar diplomatisk immunitet och motsvarar internationell sedvanerätt.²⁴ Traktaten tar sikte på permanenta beskickningar och reglerar därför sändarstaters rätt att verka och kvarstanna i mottagarstaten under en längre tid. För närvarande har Wienkonventionen 192 anslutna stater för vilka konventionen är bindande.²⁵

Immunitetsskyddet under Wienkonventionen varierar beroende på vilken typ av arbetsuppgift som personen från sändarstaten har. Den mest omfattande immuniteten åtnjuter diplomatiska företrädare och är nästintill absolut. Hit hör handlingar som utförs både i tjänst och privat. Till den mindre omfattande immuniteten som ges hör teknisk och administrativ personal. Dessa åtnjuter inte immunitet för privat agerande som är civil- och förvaltningsrättsligt. Det minst omfattande immunitetsskyddet har tjänstepersonal. Immunitetsskyddet rör i princip endast sådant handlande som sker inom dennes tjänst kopplad till den diplomatiska beskickningen.²⁶

5.2 Ad hoc-diplomater

Inom diplomatins område finns möjligheter för vissa speciella företrädare att åtnjuta immunitet utöver de som tillhör den permanenta diplomatiska

²⁴ Linderfalk, s. 55.

²⁵ United Nations Treaty Collection, "Status of Treaties".

²⁶ Linderfalk, s. 56.

beskickningen. Hit hör exempelvis statsöverhuvuden och regeringschefer.²⁷ En ytterligare vedertagen typ av företrädare är ad hoc-diplomater som närmast kan beskrivas som tillfälliga representanter. Dessa ad hoc-diplomater ingår i en *temporär beskickning* och är vanligt förekommande i internationella sammanhang.²⁸

Utöver att verka på uppdrag av en stat inom ramen för en temporär beskickning kan ad hoc-diplomater också verka från internationella och mellanstatliga organisationer. Oavsett huvudman utgör ad hoc-diplomater delegater vid konferenser, kongresser och kommissioner eller vissa andra särskilda uppdrag där det inte finns krav på någon slags ackreditering för diplomaten.²⁹ Det betyder att ad hoc-diplomaten inte nödvändigtvis behöver vara yrkesdiplomat utan kan vara politiker, ämbetsman, områdesexpert eller sakkunnig.³⁰ Mottagarstaten tillerkänner normalt ad hoc-diplomaten straffrättslig immunitet av artighet (*courtoisie*).³¹

Förfarandet med ad hoc-diplomater och temporära beskickningar mycket mer informellt än det med permanenta beskickningar. I regel sker det genom att det skickas ett brev via den permanenta beskickningen till utrikesministern i mottagarstaten med en förfrågan om upprättandet av en temporär beskickning med ad hoc-diplomater. Det förekommer även att tillfälliga beskickningar upprättas genom ett antagande från sändarstaten. Detta antagande kan då baseras på tidigare diskussioner och utfästelser staterna emellan.³²

I ett av de förberedande arbetena till Wienkonventionen av den särskilde rapportören Emil Sandström karaktäriseras en ”special mission” (temporär beskickning) som en tillfällig handling av en stat. I normala fall hade handlingen utförts av den permanenta beskickningen i landet men beroende på att en sådan exempelvis inte existerar eller att beskickningen inte har

²⁷ Dembinski, s.58.

²⁸ Ibid., s.55.

²⁹ Ds Ju 1984:6, s.92.

³⁰ Eek, s. 75.

³¹ Ds Ju 1984:6, s.92.

³² Hardy, s.93.

kompetens, expertis eller liknande. behöver uppgiften utföras av annan personal. Det förberedande arbetet talar också för att den temporära beskickningen oftast ska företrädas av en diplomat.³³

Utvecklingen av temporära beskickningar hängde ursprungligen tätt samman med utvecklingen av permanenta beskickningar. Förslaget om temporära beskickningar fanns med i tre bestämmelser i utkastet till Wienkonventionen, men förkastades innan konventionen trädde ikraft. Bestämmelserna behandlade i sin tur vilka artiklar i Wienkonventionen som var tillämpliga på temporära beskickningar och definierade även temporära beskickningar.³⁴ Anledningen till att bestämmelserna inte antogs var att delegaterna vid Wienkonferensen inte fått tillräcklig tid att behandla frågan. Istället skickades frågan om temporära beskickningar till utredning av ILC.³⁵

³³ ILC Yearbook 1960, Vol II, s. 108.

³⁴ Dembinski, s.56.

³⁵ Volume II of the Official Records of the United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities, s. 89 f.

6 Konventionen om temporära beskickningar (The Convention on Special Missions)

Syftet med detta avsnitt är att redogöra för den i New York 1969 antagna traktaten om temporära beskickningar i form av innehåll och relevans.

Konventionen om temporära beskickningar skapades av ILC 1969 i syfte att kodifiera den gällande sedvanerätten angående temporära beskickningar.³⁶ Konventionen trädde ikraft först 1985 och har i nuläget 39 anslutande parter.³⁷ Sverige har inte anslutit sig med hänvisning till att endast vissa delar bör vara att anse som internationell sedvanerätt.³⁸

Konventionen behandlar endast *temporära beskickningar från en stat* vilket betyder att alla beskickningar som sker från andra aktörer såsom exempelvis mellanstatliga organisationer lämnas utanför konventionens tillämpningsområde.³⁹ Därmed har det i den internationella doktrinen anmärks att konventionens tillämpningsområde är smalt. I kontrast till detta anses den vara bred i termer av immunitet om det utgås från gällande sedvanerätt inom området.⁴⁰ Beträffande immunitet har frågan lyfts om det proportionerligt är nödvändigt med en personlig immunitet som går utanför det tillfälliga sändebudets uppdrag eller funktion. Detta medför praktiska problem då stater inte alltid är beredda att ge en sådan vidsträckt immunitet till tillfälliga sändebud.⁴¹ Frågan behandlas mer utförligt i kapitel 6.3.

³⁶ Eek, s. 101.

³⁷ United Nations Treaty Collection, "Status of Treaties".

³⁸ Åklagarmyndigheten, Immunitet m.m. s. 22.

³⁹ Jfr. Convention on special missions, art. 2.

⁴⁰ Wood, s. 72 f; FN, Introductory note to the Convention on Special Missions, 2019-12-16.

⁴¹ Watts, s. 344 f.

6.1 Konventionens innehåll

Innehållsmässigt står konventionen nästan helt i överensstämmelse med Wienkonventionen i termer av immunitet.⁴²

I art. 1(a) tillsammans med 1(e) framhålls att en temporär beskickning ska utgöras av personer som har rätt att företräda staten samt fatta beslut i vissa frågor för statens räkning. Detta menar vissa forskare motsatsvis ska tolkas som att personer som bara delvis företräder en stat exempelvis genom att tillhöra offentliga organ eller delegationer från partier inte kan räknas till en temporär beskickning.⁴³

Vidare måste den temporära beskickningen enligt art. 1(a) vara tillfällig och liksom ovan skrivet vara bemyndigad att handla för staten. Beskickningen måste enligt art. 1(a) och art. 2 bli godkänd av mottagarstaten för att konventionen ska träda ikraft. Det krävs också att den temporära beskickningen har ett specificerat uppdrag enligt 1(e). Den får och kan således inte ha en representativ karaktär liksom den som finns hos permanenta diplomatiska beskickningarna.⁴⁴

Vad det gäller uppdraget måste det bestämmas särskilt enligt art. 3 för att beskickningen ska kunna omfattas av konventionen. Det är alltså detta beslut som blir ramen för den temporära beskickningens utformning.

För att beslutet om en tillfällig beskickning ska bli gällande stadgar vidare art. 11 att utrikesdepartementet i mottagarstaten måste underrättas och godkänna ett flertal uppgifter om den tillfälliga beskickningen. Kravet rör exempelvis information om sammansättning av den temporära beskickningen och tidsintervallet den kommer att verka i mottagarstaten.

⁴² Eek, s. 101.

⁴³ Hardy, s. 92.

⁴⁴ Ibid.

Ad hoc-diplomaternas enskilda immunitet regleras i art. 31. Artikeln medför en absolut straffrättslig immunitet för diplomaterna och en nästintill absolut civilrättslig immunitet. Ett civilrättsligt undantag som skiljer sig från Wienkonventionen är att ad hoc-diplomater inte är immuna mot skadeståndstalan i trafikmål.⁴⁵ Ad hoc-diplomater har inte heller samma frihet att röra sig och vistas i landet som permanenta diplomater, utan det får bara göras inom ramen för missionen.⁴⁶ I sammanhanget är det viktigt att poängtera att ingressen till konventionen noga anger att reglerna inte ska gynna individer. Istället ska de främja ett effektivt samarbete mellan staterna.

En annan viktig punkt behandlar reciprocitet för konventionen. Art. 49 stadgar att diskriminering inte får ske mellan stater, men att det finns två undantag. Det första är att någon av staterna är restriktiv i sin tillämpning, vilket även gäller enligt Wienkonventionen.⁴⁷ Det andra undantaget är att staterna sinsemellan kommer överens om att frångå reglerna i konventionen. Detta förutsätter att det inte är oförenligt med konventionens syfte och påverkar andra länder. Undantagen öppnar exempelvis upp för en möjlighet att avtala om immunitet, vilket också lyftes i förarbetet till konventionen.⁴⁸

6.2 Praxis

Konventionens användning är allmänt sätt restriktiv i staters nationella praxis. Detta beror troligtvis på att fallen inte blir offentliga i mottagarstaterna eller tas upp i nationella domstolar.⁴⁹

Ett fall som dock har offentliggjorts är fallet *Khurts Bat* där en mongolisk säkerhetschef ställdes inför rätta i Storbritannien. Khurts Bat hävdade att han åtnjöt personlig immunitet eftersom han handlat på Mongoliets vägnar men

⁴⁵ Convention on special missions, Art. 31 (2) d.

⁴⁶ Ibid., Art. 27.

⁴⁷ Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, art. 47.

⁴⁸ Hardy, s. 94; Jfr. ILC Yearbook 1967, Vol II, s. 103.

⁴⁹ Sanger & Wood, s. 13.

detta argument avfärdades av den nationella domstolen med hänvisning till att Storbritannien inte på förhand tillerkänt Khurts någon möjlig immunitet.⁵⁰

Det finns även två större fall i internationell praxis där den internationella domstolen nämner konventionen i samband med sina avgörande. Det första är *Arrest Warrant Case* som handlar om möjlig immunitet för Rwandas tidigare utrikesminister. Konventionen ansågs kunna utgöra vägledning för hur det skulle dömas i fallet.⁵¹ Vissa forskare menar detta ger stöd för att konventionen om temporära beskickningar har bekräftats och erkänns som internationell sedvanerätt.⁵²

Det andra fallet som behandlar konventionen om temporära beskickningar är *Djibouti mot Frankrike* där den internationella domstolen valde att inte tillämpa eller dra några analogier till konventionen. Detta baserat på att länderna inte var anslutna.⁵³

6.3 Internationell sedvanerätt beträffande konventionen

Först och främst har det ansetts kunnat ställas upp två minimikrav i internationell rätt för att ad hoc-diplomater ska kunna få ett diplomatiskt skydd. Dessa stöds i analogi med de regler som finns i den internationella sedvanerätten för permanenta diplomater.⁵⁴ I följande är dessa två krav:

1. Att personen som ska få skyddet är företrädare för en stat.⁵⁵
2. Att mottagarstaten går med på att ge immunitet.⁵⁶

⁵⁰ Khurts Bat, p. 22–41.

⁵¹ Democratic Republic of the Congo v. Belgium, p. 52.

⁵² Orakhelashvili, s. 218.

⁵³ Djibouti v. France, p. 185; p. 194.

⁵⁴ Jfr. Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser, art. 2, 3 och 10.

⁵⁵ Wood, s. 66 f.

⁵⁶ Ibid., s. 69.

Det sistnämnda kravet begränsar att ad hoc-diplomater automatiskt åtnjuter möjlig personlig immunitet eftersom mottagarstaten måste godkänna det i förhand.⁵⁷

År 2013 började Europarådets *Committee of legal advisers on public international law* (CAHDI) undersöka hur medlemmarna i Europarådet använder temporära beskickningar i nationell lagstiftning och i praxis.⁵⁸ Undersökningen samlade 38 svar från både stater som var anslutna till konventionen och stater som inte var anslutna och blev färdigställd 2018.⁵⁹

Baserat CAHDI:s undersökning har forskare kunnat dra flera slutsatser. Dessa var att i likhet med art. 1 i konventionen om temporära beskickningar tog länderna fasta på att beskickningen måste vara temporär och representera sändarstaten. Med representation av sändarstaten innebar det inte att det behöver vara tjänstemän med nära anknytning till regeringen. Det kunde röra sig om experter, politiker (såväl från det styrande partiet som från oppositionen) och företrädare för domstolsväsendet. I regel skulle den temporära beskickningen utgöras av representanter på en hög nivå.⁶⁰

Gällande immunitet kunde undersökningen slå fast att företrädare för temporära beskickningar allmänt åtnjuter full straffrättslig immunitet.⁶¹ Det var däremot oklart om personal i temporära beskickningar åtnjuter immunitet för privata civilrättsliga handlingar eftersom den typ av immunitet går utöver *funktionell nödvändighet*.⁶²

Vidare är det osäkert om alla typer av temporära beskickningar i fråga om representanternas dignitet åtnjuter immunitet.⁶³ Detta eftersom det är svårt att bedöma i vilken mån som konventionen om temporära beskickningar träder

⁵⁷ Wood, s. 69.

⁵⁸ CAHDI, Replies by States to the questionnaire on "Immunities of special missions", s. 3.

⁵⁹ Ibid., s. 2.

⁶⁰ Sanger & Wood, s. 30.

⁶¹ Ibid., s. 16 f.

⁶² Ibid., s. 28 f.

⁶³ Ibid., s. 32.

in och möjliggör en personlig immunitet utanför den suveräna immunitet som normalt ges statsrepresentanter.⁶⁴

⁶⁴ Sanger & Wood, s. 16 och s. 32 f.

7 Svensk rätt

Kapitlet redogör för den svenska regleringen och tillämplighet av diplomatisk immunitet för permanenta beskickningar, temporära beskickningar och internationella organisationer.

7.1 Diplomati

Wienkonventionen är i svensk rätt inkorporerad genom lag (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Av förarbetena lyfts fram att Wienkonventionens regler i princip var gällande i Sverige innan inkorporeringen och att det därför inte var ett betydande avsteg att tillämpa dessa regler i svensk rätt.⁶⁵

7.2 Ad hoc-diplomati

Det inte helt enkelt att redogöra för tillämpningen av ad hoc-diplomati och temporära beskickningar i Sverige eftersom frågan sällan aktualiseras enligt Utrikesdepartementet (UD). I praktiken sker bedömningen av immunitet i efterhand. Frågan om ad hoc-diplomaten eller den temporära beskickningen har immunitet bedömts först efter det att immunitetsskyddet har aktualiserats. Det innebär därför att polis och åklagare gör en individuell bedömning utifrån situationen. Denna sker nästa alltid i konsultation med UD:s protokollenhet som är den avdelning som handhar immunitetsfrågorna. Vid frågor rörande ad hoc-diplomater utgår UD från internationell sedvanerätt för att utröna om personen har immunitet. Det finns i nuläget inte någon nationell tolkningspraxis eller reglering för att hantera en sådan situation.⁶⁶

⁶⁵ Prop. 1966:148, s. 15.

⁶⁶ Shierwagen, tjänsteman UD:s protokollenhet, telefonintervju den 27 november 2019.

7.3 Förarbeten och ställningstagande

Frågan om Sverige bör ansluta sig till 1969 års konvention om temporära beskickningar har behandlats ett fåtal gånger.

I samband med om utländska observatörer och inspektörer skulle tillerkännas privilegier och immunitet i Sverige belystes frågan genom prop. 1988/89:38. Slutsatsen var att tillämpningsområdet inte omfattade internationella organisationer varför utredningen inte ansåg det praktiskt att ansluta sig till 1969 års konvention. Istället valdes förfarandet att stifta egna bestämmelser om varje situation där observatörer och inspektörer aktualiseras.⁶⁷

Även i SOU 2008:2 som behandlade stater och dess egendom lyftes ad hoc-diplomati fram som ett exempel där immunitet kunde aktualiseras vid sidan av statsimmunitet och diplomatisk immunitet. Utredningen behandlade endast ad hoc-diplomati översiktligt och uttryckte ingen åsikt huruvida Sverige bör tillträda konventionen eller inte.⁶⁸ Dock indikerade utredningen på att ledning kan hämtas från konventionen även om det är oklart i vilken mån den utgör internationell sedvanerätt.⁶⁹

Sverige har senast 2017 klargjort sin ställning i undersökningen av CAHDI. Där angavs att Sverige för närvarande inte har några avsikter att ansluta sig till konventionen.⁷⁰

7.4 Internationella organ

Det finns en möjlighet att i svensk rätt erhålla immunitet för internationella organisationer. Området regleras genom bilagan till 4 § i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Genom riksdagens kungörande i

⁶⁷ Prop. 1988/89:38, s. 9.

⁶⁸ SOU 2008:2, s. 53 ff.

⁶⁹ Ibid., s. 57.

⁷⁰ CAHDI, Replies by States to the questionnaire on "Immunities of special missions", s. 105.

förhållande till internationella organ och personer med anknytning till sådana organ får dessa personer immunitet. En förutsättning för detta är att stadga eller avtal har trätt ikraft med Sverige.⁷¹

Ett exempel på ett sådant avtal är det som gäller mellan Sverige och Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar. Där stadgas att:

Styrelseledamöterna, direktionsledamöterna, suppleanterna, den verkställande direktören, de vice verkställande direktörerna samt övriga tjänstemän och anställda i banken, inklusive experter och rådgivare som utför uppdrag eller tjänster för banken, ska samtliga ha immunitet mot rättsliga förfaranden vad avser uppgifter som de utfört i tjänsten, såvida banken inte ger upp denna immunitet, och ska ha immunitet vad avser alla deras officiella papper, handlingar och dokument.⁷²

Möjlighet finns även att bevilja immunitet för andra personer än de som nämns i bilagan. Detta sker enligt 5 § så länge personerna har koppling till organisationen och görs då av regeringen. Kravet är att det ska vara berättigat i syfte att upprätthålla avtalet med organisationen.

⁷¹ Thorblad, Lag (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, 4 §, Karnov.

⁷² Cit., prop. 2015/16:99, Bilaga 3, art. 50.

8 Analys

En grundläggande utgångspunkt för att kunna besvara frågeställningen är att fastställa vilken typ av immunitet som tillerkänns ad hoc-diplomater inom ramen för den temporära beskickningen. Detta måste göras både utifrån den immunitet som ges av konventionen om temporära beskickningar och den som ges av internationell sedvanerätt. Därefter kommer analysen applicera de immunitetsrättsliga grundsatserna på svaret för att se vilken typ av immunitet som är mest eftersträfvansvärd. Sist ser analysen till Sveriges behov och hur den typ av immunitet som diskuterats bäst görs konform med svensk rätt.

Gällande den immunitet som det i följande talas om är det viktigt att understryka att all form av immunitet alltid ges av Sverige och är i förhållande till Sveriges jurisdiktionsutövning. Därmed åsyftas inte att en person automatiskt åtnjuter immunitet i sig, utan att personen istället tillerkänns en immunitet gentemot den judikativa och exekutiva jurisdiktion som Sverige annars har rätt utöva.

8.1 Immunitet enligt konventionen om temporära beskickningar

Det faktum att konventionen om temporära beskickningar nästan helt överensstämmer med den immunitet som ges av Wienkonventionen ger ingen annan slutsats än att immuniteten för ad hoc-diplomater inom ramen för temporära beskickningar är knuten till personen och inte till funktionen. De små skillnader som finns i termer om möjlig immunitet för skadeståndsmål i trafikmål är i princip obetydliga i sammanhanget och påverkar därför inte reglerna i helhet. Kontentan är därför att den immunitet som *kan* ges av konventionen är en full personlig immunitet med vissa inskränkningar.

Givet detta är lätt att förstå att ILC gjorde konventionen om temporära beskickningar statisk i förhållande till immunitet. Närmare bestämt för att kunna täcka alla typer av situationer där immunitet kan aktualiseras för ad hoc-diplomater. Följdfrågan blir därmed hur denna personliga immunitet förhåller sig till internationell sedvanerätt?

8.2 Immunitet enligt internationell sedvanerätt

Analysen av den immunitet som erbjuds av internationell sedvanerätt kommer utgå från undersökningen som gjordes av CAHDI i 38 länder. Det råder ingen tvekan om att CAHDI:s undersökning är i minsta laget för att tillsammans med praxis påvisa den opinio juris som krävs för att slå fast en övergripande internationell sedvanerätt. Det går därför inte att dra allt för stora slutsatser baserat på dess resultat. Det undersökningen dock med någorlunda säkerhet kan styrka är att temporära beskickningar och ad hoc-diplomati är ett ämne som i stor grad aktualiseras länder emellan. Det går också konstatera att Sverige inte tagit ställning *mot* temporära beskickningar. Detta är något som Sverige i så fall borde ha gjort för att undgå att bindas av internationell sedvanerätt.

Undersökningen påvisar att ad hoc-diplomater i regel ges straffrättslig immunitet inom ramen för sitt uppdrag, men däremot inte civilrättslig. Således en inskränkt form av personlig immunitet. Återigen måste poängteras att då undersökningen inte kan visa på någon utbredd opinio juris mellan stater går det inte heller att dra någon entydig slutsats kring om internationell sedvanerätt erbjuder denna personliga immunitet i alla fall av temporära beskickningar.

Undersökningen ger dessutom uttryck för en oklarhet i frågan om immunitet överhuvudtaget alltid är påkallad utifrån ad hoc-diplomaternas dignitet eller status. Detta medför ytterligare osäkerhet till internationell sedvanerätt.

I kontrast till CAHDI:s undersökning ska också nämnas något om den praxis som finns att tillgå. Både Arrest Warrant-fallet och fallet Khurts Bat talar för att det går att skönja en internationell sedvanerätt kring temporära beskickningar. I vilken mån den skiljer sig från konventionen om temporära beskickningar är i nuläget svårt att fastställa men en slutsats som ligger nära tillhands är att konventionens bestämmelser i den del de sammanfaller med ovan resultat från CAHDI skulle kunna utgöra internationell sedvanerätt. Därmed att ad hoc diplomater har en straffrättslig immunitet och att reglerna för fastställande av temporära beskickningar är gällande. Denna slutsats kan göras om fallet *Arrest Warrant* fortfarande har bärkraft på temporära beskickningar.

Det som talar mot att konventionen skulle utgöra internationell sedvanerätt är fallet *Djibouti m. Frankrike* som öppnar upp för andra alternativ. Ett första alternativ är att den internationella sedvanerätten skiljer sig från konventionen. Ett andra alternativ är att det ännu inte skulle finnas någon internationell sedvanerätt på området. Osäkerhetsparametern är hög i alla tre fall och mer ledning behövs i praxis för att säkert kunna fastställa en tydlig internationell sedvanerätt.

Slutsatsen blir därför att den internationella sedvanerätten inte entydigt avgör vilken typ av immunitet som tillförsäkras ad hoc-diplomater i temporära beskickningar annat än en möjlig straffrättslig immunitet kopplad till personen. Därmed talar den internationella sedvanerätten för att ad hoc-diplomater antagligen bör tillerkännas personlig immunitet, men att den inte är helt oinskränkt.

8.3 Immunitetsrättsliga grundsatser

Detta kapitel behandlar vilken typ av immunitet som är eftersträvansvärd i förhållande till de immunitetsrättsliga grundsatser som finns.

Teorin om *funktionell nödvändighet* talar mot att det ska föreligga en full personlig immunitet för ad hoc-diplomater på samma sätt som aktualiseras för permanenta diplomater. Det starkaste argumentet bör vara att uppgifterna mellan dessa typer av diplomater i grund och botten skiljer sig åt. Då ad hoc-diplomaten endast har ett begränsat specifikt uppdrag är dess omfattande immuniteten inte motiverad gentemot en permanent diplomat vars uppdrag är betydligt bredare. Att skydda de egna medborgarna, verka för goda relationer och tillvarata landets intresse i mottagarstaten motiverar en personlig immunitet för permanenta diplomater då dessa måste kunna verka obehindrat i alla lägen. Sannolikheten borde rimligtvis vara liten att en ad hoc-diplomat blir föremål för uppdrag där denne behöver skydd i förhållande till privata handlingar som utförs utanför uppdraget. Förvisso kan det temporära uppdragets längd, betydelse och utsatthet motivera en mer omfattande immunitet. Jämväl borde dessa situationer vara undantag.

Det andra argumentet hänför sig till att det är svårt att motivera en mer omfattande personlig immunitet för ad hoc-diplomater i kontrast till den immunitet som ges ministrar och andra statstjänstemän med hög dignitet eller status. Dessa erkänns i allmänhet den begränsade *suveräna immuniteten* som är i förhållande till dess uppdrag. Ett förfarande där ad hoc-diplomater inom ramen för en temporär beskickning åtnjuter större immunitet kan potentiellt undergräva immunitetsinstitutet då det inte längre blir proportionerligt till *funktionell nödvändighet*. Exempelvis är det oproportionerligt att en utländsk minister inte omfattas av immunitet vid privata brottsliga handlingar när en ad hoc-diplomat vid en temporär beskickning potentiellt kan åtnjuta sådan immunitet.

Ur ett perspektiv som utgår från teorin om *personlig representation* går det däremot att argumentera från andra hållet, nämligen att ad hoc-diplomater är speciellt utsända från sändarstaten och då representerar staten på ett sådant sätt att behandlingen av representanten ska motsvara det som potentiellt skulle getts till statsöverhuvudet eller regeringschefen. I sammanhanget ska lyftas vilken relevans teorin kan tillmätas idag eftersom teorin anses vara

något föråldrad. Teorin bör därför kunna ge viss ledning men samtidigt inte tillmätas samma kraft som teorin om *funktionell nödvändighet*. Detta även om teorin om personlig representation rent faktiskt kan motivera användandet av mer omfattande personlig immunitet.

Gällande teorin om *exterritorialitet* och dess applicerbarhet på konventionen om temporära beskickningar går ingen immunitet att hänföra till teorin. Detta eftersom den temporära beskickningen inte har någon permanent plats att uppehålla sig på och teorin tar sin grund i tanken att immunitet hänförs till sändarstatens jurisdiktion i mottagarstaten genom just en permanent plats. Det säger i sin tur sig självt att om den temporära beskickningen får ett permanent uppehälle i mottagarstaten så är det inte längre fråga om en temporär beskickning.

Sammanfattningsvis tyder analysen på en ledande uppfattning att konventionen om temporära beskickningar erbjuder en något för omfattande immunitet. Dock kan den mer omfattande immuniteten vara motiverad utifrån vissa aspekter.

8.4 Begränsningar inom ramen för konventionen om temporära beskickningar

Då de immunitetsrättsliga grundsatserna talar för att konventionen om temporära beskickningar har en något för omfattande immunitet uppstår frågan om det är möjligt att inskränka konventionens möjliga immunitet.

Det ges en viss möjlighet att inskränka den personliga immuniteten genom art. 49 i konventionen om temporära beskickningar. Dock är möjligheten i sig själv begränsad eftersom artikeln stadgar att förändringar endast får ske inom eller i förhållande till konventionens tillämpningsområde eller syfte.

Detta väcker därmed följdfrågan om vilken immunitet som kan avtalas utan att ett frångående från konventionens syfte? Att syftet med konventionen skulle vara att alltid tillförsäkra en representant personlig immunitet bör vara

mindre troligt med hänvisning till ingressen som stadgar att enskilda individer inte ska gynnas särskilt. Inte heller förarbetet till konventionen talar för att en för omfattande immunitet skulle vara en del av syftet. I den begränsade praxis som finns kan likaså fallet *Khurts Bat* (där det inte gavs personlig immunitet) stödja detta resonemang, även om fallet tillhör nationell brittisk rätt.

Det är däremot oklart om immunitet kan avtalas bort helt, samt i vilken omfattning det är möjligt att avtala bort immunitet i temporära beskickningar. Följaktligen blir svaret på frågan att det bör gå att inskränka den möjliga immunitet som kan ges men att magnituden av detta inte går att bestämma utan vidare utveckling i praxis.

8.5 Aspekter för svenskt vidkommande

I nuläget saknar Sverige nationell reglering avseende temporära beskickningar. Detta banar väg för missförstånd och ett skevt tillämpande då åklagare och polis varje gång som ett immunitetsrättsligt ärende uppstår måste söka ledning i den internationella sedvanerätten. Liksom denna uppsats visat är den internationella sedvanerätten inte helt entydig och det går att ifrågasätta dess bärkraft i många avseenden. Även om det har gjorts försök att visa på en internationell sedvanerätt är det långt ifrån säkert vad som faktiskt gäller för ad hoc-diplomater och temporära beskickningar. Därmed är det nödvändigt att Sverige tar ställning i frågan eftersom det inte kommer gå att förlita sig på den internationella sedvanerätten i händelse av ett immunitetsrättsligt trångmål.

För svenskt vidkommande finns det tre alternativ som i följande kommer ställas upp. Utöver att lämna området oreglerat så finns möjligheten att ansluta sig till konventionen och inkorporera den i svensk rätt. Det sista alternativet är att enbart ha en nationell reglering eller tolkningspraxis hänförlig till temporära beskickningar.

Om området lämnas oreglerat måste tydlighetsaspekten nämnas. För det fall att det finns en reglering i svensk rätt, oavsett om den hänför sig till konventionen om temporära beskickningar eller inte, så förhindrar det ett framtida missbruk och ökar förutsebarheten i fråga om vilken immunitet som bör ges till en ad hoc-diplomat. Med tanke på att immunitetsfrågan uppkommer först efter att någon incident eller händelse har inträffat blir avvägningen problematisk då det inte finns någon reglering att luta sig mot. Därför är det inte lämpligt att lämna området oreglerat.

Liksom analysen ovan visat ger konventionen om temporära beskickningar ett något för omfattande immunitetsskydd som inte är motiverat utifrån vare sig internationell sedvanerätt eller teorin om funktionell nödvändighet. Även om det går att inskränka konventionen är det inte helt klarlagt i vilken omfattning detta är möjligt. En annan aspekt som talar emot Sveriges anslutande är det argument som redan har lyfts i svenskt förarbete vilket är konventionens snäva tillämpningsområde. Detta snäva tillämpningsområde utesluter internationella organisationer, där en immunitet också kan aktualiseras. Inte heller det faktum att konventionen endast har 39 anslutande stater talar för ett anslutande då konventionen inte är särskilt allmänt tillämpad. Att ansluta och inkorporera konventionen för att konformt kunna tillämpa immunitet för ad hoc-diplomater är möjligt men det medför komplikationer som kan undvikas.

Istället bör det räcka med en nationell reglering eller tolkningspraxis. En nationell reglering liknande den som finns för internationella organisationer skulle innebära att Sverige kan få en konform tillämpning med såväl den internationella sedvanerätten allt eftersom den utvecklas, som mot vad som är proportionerligt av de immunitetsrättsliga grundsatserna. Denna nationella reglering skulle kunna utformas så att Sverige ingår avtal med stater inför varje temporär beskickning som skickas till Sverige och att det ska göras genom lagstiftning.

Förfarandet med internationella organ har fungerat väl i svensk rätt men för temporära beskickningar kan det dock bli problematiskt att i varje fall behöva lagstifta. Detta med tanke på de temporära beskickningarna inte alltid sker med lång framförhållning (exempelvis konferenser och liknande). Problematiken kan lösas genom att regeringen får befogenhet att förordna om immunitet för temporära beskickningar. Naturligtvis innebär ökningen av regeringens befogenhet ett problem i förhållande till maktindelning och måste särskilt noga övervägas i lagstiftningen.

I annat fall, eller tills vidare, kan det vara lämpligt att utforma en nationell tolkningspraxis. Denna tolkningspraxis kan då UD råda över och den bör ha som syfte att underlätta situationer där immunitet aktualiseras gentemot temporära beskickningar och ad hoc-diplomater. Utgångspunkten ska vara internationell sedvanerätt men med en immunitet som är motiverad utifrån funktionell nödvändighet för varje temporär beskickning.

9 Slutsats

Denna uppsats slutsats är att Sverige inte bör ansluta sig och inkorporera konventionen om temporära beskickningar utifrån ett immunitetsrättsligt perspektiv. Problematiskt är konventionens snäva tillämpningsområden och dess vittgående regler om immunitet (även om de går att inskränka). Istället bör Sverige ha en nationell reglering som tar sikte på den oklara situation som gäller för ad hoc-diplomater och temporära beskickningar.

Det mest praktiska är att i varje fall avtala om när ad hoc-diplomater bör tillerkännas diplomatisk immunitet för att öka förutsebarheten och lösa otydlighetsproblematiken. Detta skulle kunna genomföras genom att det förs in en regel liknande den som finns om internationella organisationer. Med tydliga ramar och en immunitet som tar avstamp i uppdraget blir det också klart vilka gränser som gäller för den temporära beskickning och ad hoc-diplomaten.

Vad det gäller en lagreglering är det alltså i första hand önskvärt. Dock kan luckan som finns i svensk rätt täppas igen genom en tolkningspraxis som UD förfogar över och som finns att tillgå för det fall att en immunitetsrättslig situation uppstår.

Både en nationell reglering och en tolkningspraxis bör ta avstamp i den begränsade internationella sedvanerätt som går att finna samt baseras på funktionell nödvändighet för att kunna erbjuda en dynamisk immunitet i förhållande till den temporära beskickningen och ad hoc-diplomatens uppdrag.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Dembinski, Ludwik, *The modern law of diplomacy: external missions of states and international organizations*, Nijhoff, Dordrecht, 1988.

Eek, Hilding, Hjerner, Lars A. E. & Bring, Ove, *Folkrätten: staternas och de mellanstatliga organisationernas rättsordning*, 4., [rev.] uppl., Norstedt, Stockholm, 1987.

Hardy, Michael, *Modern diplomatic law.*, Manchester, 1968.

Henriksen, Anders, *International law, Second edition.*, Oxford University Press, Oxford, 2019.

Kestemont, Lina, *Handbook on legal methodology: from objective to method*, Intersentia, Cambridge, 2018.

Linderfalk, Ulf (red.), *Folkrätten i ett nötskal*, 2., [utök. och uppdaterade uppl.], Studentlitteratur, Lund, 2012.

McClanahan, Grant V., *Diplomatic immunity: principles, practices, problems*, St. Martin's Press, New York, N.Y., 1989.

Orakhelashvili, Alexander (red.), *Research handbook on jurisdiction and immunities in international law*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK, 2015.

Thorblad, Johan, Lag (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall, lagkommentar till 4 §, Karnov, 2018-01-01, (besökt 2019-12-28).

Watts, Arthur, The International Law Commission 1949-1998. Vol. 1, The treaties, Oxford University Press, Oxford, 1999.

Sen, Biswanath, A diplomat's handbook of international law and practice, 3. rev. ed., M. Nijhoff, Dordrecht, 1988.

Åklagarmyndigheten, Immunitet m.m.: handbok, Rättsavdelningen internationella enheten, Malmö, 2019.

Internationella instrument

Internationella traktat

UN. GA. Res. 2530 (XXIV), Convention on Special Missions and Optional Protocol concerning the Compulsory Settlement of Disputes, New York 8 December 1969.

Vienna Convention on Diplomatic Relations, Wien 18 April 1961, SÖ 1967:1.

FN – dokument

United Nations Treaty Collection, Status of Treaties, tillgänglig på

<https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=III-3&chapter=3&clang=_en> och

<https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=III-9&chapter=3&clang=_en> (besökt 2019-12-28).

Yearbook of the International Law Commission 1960, vol. II, A/CN.4/129,

<https://legal.un.org/docs/?path=../ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1960_v2.pdf&lang=EFS> (besökt 2019-12-29).

Yearbook of the International Law Commission 1967, vol. II, A/CN.4/194, <https://legal.un.org/docs/?path=../ilc/publications/yearbooks/english/ilc_1967_v2.pdf&lang=EF5> (besökt 2020-01-03).

Volume II of the Official Records of the United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities (Annexes, Final Act, Vienna Convention on Diplomatic Relations, Optional Protocols and Resolutions), A/CONF.20/10/Add.1, tillgänglig på <https://legal.un.org/diplomaticconferences/1961_dipl_intercourse/docs/english/vol_2.pdf> (besökt 2019-12-29).

Europarådet

Europarådet, Committee of Legal Advisers on Public International Law (CAHDI), ‘Replies by States to the questionnaire on “Immunities of Special Missions”’, 2 Januari 2019, tillgänglig på <<https://rm.coe.int/cahdi-2019-5-prov-bil-replies-by-states-to-the-questionnaire-on-immuni/168090fd59>> (besökt 2019-12-18).

Offentligt tryck

Propositioner

Prop. 1966:148, Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag med vissa bestämmelser om immunitet och privilegier.

Prop. 1988/89:38, om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Prop. 2015/16:99, Vårändringsbudget för 2016.

Statens offentliga utredningar

SOU 2008:2, Immunitet för stater och deras egendom.

Departementsserien

Ds Ju 1984:6, Folkrätt och straffansvar.

Muntliga källor

Shierwagen, Johan. Tjänsteman på UD:s protokollenhet, telefonintervju
27/11 kl. 10:20.

Övriga källor

Förenta nationerna, Convention on Special Missions, 1969

Introductory note by Sir Michael Wood, tillgänglig på <

<https://legal.un.org/avl/ha/csm/csm.html>> (besökt 2019-12-16).

Nationalencyklopedin, reciprocitetsprincipen, tillgänglig på

<<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/reciprocitetsprincipen>>

(besökt 2019-12-12).

Nationalencyklopedin, immunitet, tillgänglig på

<[http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/immunitet-\(folkrätt\)](http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/immunitet-(folkrätt))>

(besökt 2019-12-10).

Sanger, Andrew & Wood, Michael, "The Immunities of Members of Special

Missions" i Ruys, Tom, Angelet, Nicolas & Ferro, Luca (red.), The

Cambridge handbook of immunities and international law, Cambridge

University Press, Cambridge [UK], 2019, tillgänglig på

<https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3135386> (besökt

2019-12-18).

Wood, Michael 'The Immunity of Official Visitors' (2012) 16 Max Planck

Yearbook of United Nations Law, Volume 16, tillgänglig på

<https://www.mpil.de/files/pdf4/mpunyb_02_Wood_16.pdf> (besökt 2019-

12-01).

Rättsfallsförteckning

International Court of Justice

Arrest Warrant of 11 April 2000 (Democratic Republic of the Congo v. Belgium), Judgment, I.C.J. Reports 2002, p. 3

Certain Questions of Mutual Assistance in Criminal Matters (Djibouti v. France), Judgment, I.C.J. Reports 2008, p. 177.

Storbritannien - Queen's Bench Division of the High Court

Khurts Bat and Mongolia (intervening) v Investigating Judge of the German Federal Court and Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs (intervening), Appeal decision, [2011] EWHC 2029 (Admin).

Bilaga: 1969 års konvention om temporära beskickningar (Convention on Special Missions)

Convention on Special Missions Adopted by the General Assembly of the United Nations on 8 December 1969

The States Parties to the present Convention,

Recalling that special treatment has always been accorded to special missions,

Having in mind the purposes and principles of the Charter of the United Nations concerning the sovereign equality of States, the maintenance of international peace and security and the development of friendly relations and cooperation among States,

Recalling that the importance of the question of special missions was recognized during the United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities and in resolution I adopted by the Conference on 10 April 1961,

Considering that the United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities adopted the Vienna Convention on Diplomatic Relations, which was opened for signature on 18 April 1961,

Considering that the United Nations Conference on Consular Relations adopted the Vienna Convention on Consular Relations, which was opened for signature on 24 April 1963,

Believing that an international convention on special missions would complement those two Conventions and would contribute to the development of friendly relations among nations, whatever their constitutional and social systems,

Realizing that the purpose of privileges and immunities relating to special missions is not to benefit individuals but to ensure the efficient performance of the functions of special missions as missions representing the State,

Affirming that the rules of customary international law continue to govern questions not regulated by the provisions of the present Convention,

Have agreed as follows:

Article 1 *Use of terms*

For the purposes of the present Convention:

- (a) a "special mission" is a temporary mission, representing the State, which is sent by one State to another State with the consent of the latter for the purpose of dealing with it on specific questions or of performing in relation to it a specific task;

- (b) a “permanent diplomatic mission” is a diplomatic mission within the meaning of the Vienna Convention on Diplomatic Relations;
- (c) a “consular post” is any consulate-general, consulate, vice-consulate or consular agency;
- (d) the “head of a special mission” is the person charged by the sending State with the duty of acting in that capacity;
- (e) a “representative of the sending State in the special mission” is any person on whom the sending State has conferred that capacity;
- (f) the “members of a special mission” are the head of the special mission, the representatives of the sending State in the special mission and the members of the staff of the special mission;
- (g) the “members of the staff of the special mission” are the members of the diplomatic staff, the administrative and technical staff and the service staff of the special mission;
- (h) the “members of the diplomatic staff” are the members of the staff of the special mission who have diplomatic status for the purposes of the special mission;
- (i) the “members of the administrative and technical staff” are the members of the staff of the special mission employed in the administrative and technical service of the special mission;
- (j) the “members of the service staff” are the members of the staff of the special mission employed by it as household workers or for similar tasks;
- (k) the “private staff” are persons employed exclusively in the private service of the members of the special mission.

Article 2
Sending of a special mission

A State may send a special mission to another State with the consent of the latter, previously obtained through the diplomatic or another agreed or mutually acceptable channel.

Article 3
Functions of a special mission

The functions of a special mission shall be determined by the mutual consent of the sending and the receiving State.

Article 4
Sending of the same special mission to two or more States

A State which wishes to send the same special mission to two or more States shall so inform each receiving State when seeking the consent of that State.

Article 5

Sending of a joint special mission by two or more States

Two or more States which wish to send a joint special mission to another State shall so inform the receiving State when seeking the consent of that State.

Article 6

Sending of special missions by two or more States in order to deal with a question of common interest

Two or more States may each send a special mission at the same time to another State, with the consent of that State obtained in accordance with article 2, in order to deal together, with the agreement of all of these States, with a question of common interest to all of them.

Article 7

Non-existence of diplomatic or consular relations

The existence of diplomatic or consular relations is not necessary for the sending or reception of a special mission.

Article 8

Appointment of the members of the special mission

Subject to the provisions of articles 10, 11 and 12, the sending State may freely appoint the members of the special mission after having given to the receiving State all necessary information concerning the size and composition of the special mission, and in particular the names and designations of the persons it intends to appoint. The receiving State may decline to accept a special mission of a size that is not considered by it to be reasonable, having regard to circumstances and conditions in the receiving State and to the needs of the particular mission. It may also, without giving reasons, decline to accept any person as a member of the special mission.

Article 9

Composition of the special mission

1. A special mission shall consist of one or more representatives of the sending State from among whom the sending State may appoint a head. It may also include diplomatic staff, administrative and technical staff and service staff.

2. When members of a permanent diplomatic mission or of a consular post in the receiving State are included in a special mission, they shall retain their privileges and immunities as members of their permanent diplomatic mission or consular post in addition to the privileges and immunities accorded by the present Convention.

Article 10
Nationality of the members of the special mission

1. The representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff should in principle be of the nationality of the sending State.

2. Nationals of the receiving State may not be appointed to a special mission except with the consent of that State, which may be withdrawn at any time.

3. The receiving State may reserve the right provided for in paragraph 2 of this article with regard to nationals of a third State who are not also nationals of the sending State.

Article 11
Notifications

1. The Ministry of Foreign Affairs of the receiving State, or such other organ of that State as may be agreed, shall be notified of:

- (a) the composition of the special mission and any subsequent changes therein;
- (b) the arrival and final departure of members of the mission and the termination of their functions with the mission;
- (c) the arrival and final departure of any person accompanying a member of the mission;
- (d) the engagement and discharge of persons resident in the receiving State as members of the mission or as private staff;
- (e) the appointment of the head of the special mission or, if there is none, of the representative referred to in paragraph I of article 14, and of any substitute for them;
- (f) the location of the premises occupied by the special mission and of the private accommodation enjoying inviolability under articles 30, 36 and 39, as well as any other information that may be necessary to identify such premises and accommodation.

2. Unless it is impossible, notification of arrival and final departure must be given in advance.

Article 12
Persons declared "non grata" or not acceptable

1. The receiving State may, at any time and without having to explain its decision, notify the sending State that any representative of the sending State in the special mission or any member of its diplomatic staff is *persona non grata* or that any other member of the staff of the mission is not acceptable. In any such case, the sending State shall, as appropriate, either recall the person concerned or terminate his functions with the mission. A person may be declared *non grata* or not acceptable before arriving in the territory of the receiving State.

2.If the sending State refuses, or fails within a reasonable period, to carry out its obligations under paragraph 1 of this article, the receiving State may refuse to recognize the person concerned as a member of the special mission.

Article 13

Commencement of the functions of a special mission

1. The functions of a special mission shall commence as soon as the mission enters into official contact with the Ministry of Foreign Affairs or with such other organ of the receiving State as may be agreed.

2. The commencement of the functions of a special mission shall not depend upon presentation of the mission by the permanent diplomatic mission of the sending State or upon the submission of letters of credence or full powers.

Article 14

Authority to act on behalf of the special mission

1. The head of the special mission or, if the sending State has not appointed a head, one of the representatives of the sending State designated by the latter is authorized to act on behalf of the special mission and to address communications to the receiving State. The receiving State shall address communications concerning the special mission to the head of the mission, or, if there is none, to the representative referred to above, either direct or through the permanent diplomatic mission.

2. However, a member of the special mission may be authorized by the sending State, by the head of the special mission or, if there is none, by the representative referred to in paragraph 1 of this article, either to substitute for the head of the special mission or for the aforesaid representative or to perform particular acts on behalf of the mission.

Article 15

Organ of the receiving State with which official business is conducted

All official business with the receiving State entrusted to the special mission by the sending State shall be conducted with or through the Ministry of Foreign Affairs or with such other organ of the receiving State as may be agreed.

Article 16

Rules concerning precedence

1. Where two or more special missions meet in the territory of the receiving State or of a third State, precedence among the missions shall be determined, in the absence of a special agreement, according to the alphabetical order of the names of the States used by the protocol of the State in whose territory the missions are meeting.

2. Precedence among two or more special missions which meet on a ceremonial or formal occasion shall be governed by the protocol in force in the receiving State.

3. Precedence among the members of the same special mission shall be that which is notified to the receiving State or to the third State in whose territory two or more special missions are meeting.

Article 17
Seat of the special mission

1. A special mission shall have its seat in the locality agreed by the States concerned.

2. In the absence of agreement, the special mission shall have its seat in the locality where the Ministry of Foreign Affairs of the receiving State is situated.

3. If the special mission performs its functions in different localities, the States concerned may agree that it shall have more than one seat from among which they may choose one as the principal seat.

Article 18
Meeting of special missions in the territory of a third State

1. Special missions from two or more States may meet in the territory of a third State only after obtaining the express consent of that State, which retains the right to withdraw it.

2. In giving its consent, the third State may lay down conditions which shall be observed by the sending States.

3. The third State shall assume in respect of the sending States the rights and obligations of a receiving State to the extent that it indicates in giving its consent.

Article 19
*Right of the special mission to use the flag
and emblem of the sending State*

1. A special mission shall have the right to use the flag and emblem of the sending State on the premises occupied by the mission, and on its means of transport when used on official business.

2. In the exercise of the right accorded by this article, regard shall be had to the laws, regulations and usages of the receiving State.

Article 20
End of the functions of a special mission

1. The functions of a special mission shall come to an end, inter alia, upon:

(a) the agreement of the States concerned;

- (b) the completion of the task of the special mission;
- (c) the expiry of the duration assigned for the special mission, unless it is expressly extended;
- (d) notification by the sending State that it is terminating or recalling the special mission;
- (e) notification by the receiving State that it considers the special mission terminated.

2. The severance of diplomatic or consular relations between the sending State and the receiving State shall not of itself have the effect of terminating special missions existing at the time of such severance.

Article 21

Status of the Head of State and persons of high rank

1. The Head of the sending State, when he leads a special mission, shall enjoy in the receiving State or in a third State the facilities, privileges and immunities accorded by international law to Heads of State on an official visit.

2. The Head of the Government, the Minister for Foreign Affairs and other persons of high rank, when they take part in a special mission of the sending State, shall enjoy in the receiving State or in a third State, in addition to what is granted by the present Convention, the facilities, privileges and immunities accorded by international law.

Article 22

General facilities

The receiving State shall accord to the special mission the facilities required for the performance of its functions, having regard to the nature and task of the special mission.

Article 23

Premises and accommodation

The receiving State shall assist the special mission, if it so requests, in procuring the necessary premises and obtaining suitable accommodation for its members.

Article 24

*Exemption of the premises of the special mission
from taxation*

1. To the extent compatible with the nature and duration of the functions performed by the special mission, the sending State and the members of the special mission acting on behalf of the mission shall be exempt from all national, regional or municipal dues and taxes in respect of the premises occupied by the special mission, other than such as represent payment for specific services rendered.

2. The exemption from taxation referred to in this article shall not apply to such dues and taxes payable under the law of the receiving State by persons contracting with the sending State or with a member of the special mission.

Article 25
Inviolability of the premises

1. The premises where the special mission is established in accordance with the present Convention shall be inviolable. The agents of the receiving State may not enter the said premises, except with the consent of the head of the special mission or, if appropriate, of the head of the permanent diplomatic mission of the sending State accredited to the receiving State. Such consent may be assumed in case of fire or other disaster that seriously endangers public safety, and only in the event that it has not been possible to obtain the express consent of the head of the special mission or, where appropriate, of the head of the permanent mission.

2. The receiving State is under a special duty to take all appropriate steps to protect the premises of the special mission against any intrusion or damage and to prevent any disturbance of the peace of the mission or impairment of its dignity.

3. The premises of the special mission, their furnishings, other property used in the operation of the special mission and its means of transport shall be immune from search, requisition, attachment or execution.

Article 26
Inviolability of archives and documents

The archives and documents of the special mission shall be inviolable at all times and wherever they may be. They should, when necessary, bear visible external marks of identification.

Article 27
Freedom of movement

Subject to its laws and regulations concerning zones entry into which is prohibited or regulated for reasons of national security, the receiving State shall ensure to all members of the special mission such freedom of movement and travel in its territory as is necessary for the performance of the functions of the special mission.

Article 28
Freedom of communication

1. The receiving State shall permit and protect free communication on the part of the special mission for all official purposes. In communicating with the Government of the sending State, its diplomatic missions, its consular posts and its other special missions or with sections of the same mission, wherever situated, the special mission may employ all appropriate means, including couriers and messages in code or cipher. However, the special mission may install and use a wireless transmitter only with the consent of the receiving State.

2. The official correspondence of the special mission shall be inviolable. Official correspondence means all correspondence relating to the special mission and its functions.

3. Where practicable, the special mission shall use the means of communication, including the bag and the courier, of the permanent diplomatic mission of the sending State.

4. The bag of the special mission shall not be opened or detained.

5. The packages constituting the bag of the special mission must bear visible external marks of their character and may contain only documents or articles intended for the official use of the special mission.

6. The courier of the special mission, who shall be provided with an official document indicating his status and the number of packages constituting the bag, shall be protected by the receiving State in the performance of his functions. He shall enjoy personal inviolability and shall not be liable to any form of arrest or detention.

7. The sending State or the special mission may designate couriers ad hoc of the special mission. In such cases the provisions of paragraph 6 of this article shall also apply, except that the immunities therein mentioned shall cease to apply when the courier ad hoc has delivered to the consignee the special mission's bag in his charge.

8. The bag of the special mission may be entrusted to the captain of a ship or of a commercial aircraft scheduled to land at an authorized port of entry. The captain shall be provided with an official document indicating the number of packages constituting the bag, but he shall not be considered to be a courier of the special mission. By arrangement with the appropriate authorities, the special mission may send one of its members to take possession of the bag directly and freely from the captain of the ship or of the aircraft.

Article 29
Personal inviolability

The persons of the representatives of the sending State in the special mission and of the members of its diplomatic staff shall be inviolable. They shall not be liable to any form of arrest or detention. The receiving State shall treat them with due respect and shall take all appropriate steps to prevent any attack on their persons, freedom or dignity.

Article 30
Inviolability of the private accommodation

1. The private accommodation of the representatives of the sending State in the special mission and of the members of its diplomatic staff shall enjoy the same inviolability and protection as the premises of the special mission.

2. Their papers, their correspondence and, except as provided in paragraph 4 of article 31, their property shall likewise enjoy inviolability.

Article 31
Immunity from jurisdiction

1. The representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff shall enjoy immunity from the criminal jurisdiction of the receiving State.

2. They shall also enjoy immunity from the civil and administrative jurisdiction of the receiving State, except in the case of:

(a) a real action relating to private immovable property situated in the territory of the receiving State, unless the person concerned holds it on behalf of the sending State for the purposes of the mission;

(b) an action relating to succession in which the person concerned is involved as executor, administrator, heir or legatee as a private person and not on behalf of the sending State;

(c) an action relating to any professional or commercial activity exercised by the person concerned in the receiving State outside his official functions;

(d) an action for damages arising out of an accident caused by a vehicle used outside the official functions of the person concerned.

3. The representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff are not obliged to give evidence as witnesses.

4. No measures of execution may be taken in respect of a representative of the sending State in the special mission or a member of its diplomatic staff except in the cases coming under subparagraphs (a), (b), (c) and (d) of paragraph 2 of this article and provided that the measures concerned can be taken without infringing the inviolability of his person or his accommodation.

5. The immunity from jurisdiction of the representatives of the sending State in the special mission and of the members of its diplomatic staff does not exempt them from the jurisdiction of the sending State.

Article 32
Exemption from social security legislation

1. Subject to the provisions of paragraph 3 of this article, representatives of the sending State in the special mission and members of its diplomatic staff shall, in respect of services rendered for the sending State, be exempt from social security provisions which may be in force in the receiving State.

2. The exemption provided for in paragraph 1 of this article shall also apply to persons who are in the sole private employ of a representative of the sending State in the special mission or of a member of its diplomatic staff, on condition:

(a) that such employed persons are not nationals of or permanently resident in the receiving State; and

(b) that they are covered by the social security provisions which may be in force in the sending State or a third State.

3. Representatives of the sending State in the special mission and members of its diplomatic staff who employ persons to whom the exemption provided for in paragraph 2 of this article does not apply shall observe the obligations which the social security provisions of the receiving State impose upon employers.

4. The exemption provided for in paragraphs 1 and 2 of this article shall not preclude voluntary participation in the social security system of the receiving State where such participation is permitted by that State.

5. The provisions of this article shall not affect bilateral or multilateral agreements concerning social security concluded previously and shall not prevent the conclusion of such agreements in the future.

Article 33
Exemption from dues and taxes

The representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff shall be exempt from all dues and taxes, personal or real, national, regional or municipal, except:

- (a) indirect taxes of a kind which are normally incorporated in the price of goods or services;
- (b) dues and taxes on private immovable property situated in the territory of the receiving State, unless the person concerned holds it on behalf of the sending State for the purposes of the mission;
- (c) estate, succession or inheritance duties levied by the receiving State, subject to the provisions of article 44;
- (d) dues and taxes on private income having its source in the receiving State and capital taxes on investments made in commercial undertakings in the receiving State;
- (e) charges levied for specific services rendered;
- (f) registration, court or record fees, mortgage dues and stamp duty, subject to the provisions of article 24.

Article 34
Exemption from personal services

The receiving State shall exempt the representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff from all personal services, from all public service of any kind whatsoever, and from military obligations such as those connected with requisitioning, military contributions and billeting.

Article 35
Exemption from customs duties and inspection

1. Within the limits of such laws and regulations as it may adopt, the receiving State shall permit entry of, and grant exemption from all customs duties, taxes, and related charges other than charges for storage, cartage and similar services, on:

- (a) articles for the official use of the special mission;
- (b) articles for the personal use of the representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff.

2. The personal baggage of the representatives of the sending State in the special mission and of the members of its diplomatic staff shall be exempt from inspection, unless there are serious grounds for presuming that it contains articles not covered by the exemptions mentioned in paragraph 1 of this article, or articles the import or export of which is prohibited by the law or controlled by the quarantine regulations of the receiving State. In such cases, inspection shall be conducted only in the presence of the person concerned or of his authorized representative.

Article 36
Administrative and technical staff

Members of the administrative and technical staff of the special mission shall enjoy the privileges and immunities specified in articles 29 to 34, except that the immunity from civil and administrative jurisdiction of the receiving State specified in paragraph 2 of article 31 shall not extend to acts performed outside the course of their duties. They shall also enjoy the privileges mentioned in paragraph 1 of article 35 in respect of articles imported at the time of their first entry into the territory of the receiving State.

Article 37
Service staff

Members of the service staff of the special mission shall enjoy immunity from the jurisdiction of the receiving State in respect of acts performed in the course of their duties, exemption from dues and taxes on the emoluments they receive by reason of their employment, and exemption from social security legislation as provided in article 32.

Article 38
Private staff

Private staff of the members of the special mission shall be exempt from dues and taxes on the emoluments they receive by reason of their employment. In all other respects, they may enjoy privileges and immunities only to the extent permitted by the receiving State. However, the receiving State must exercise its jurisdiction over those persons in such a manner as not to interfere unduly with the performance of the functions of the special mission.

Article 39
Members of the family

1. Members of the families of representatives of the sending State in the special mission and of members of its diplomatic staff shall, if they accompany such members of the special mission, enjoy the privileges and immunities specified in articles 29 to 35 provided that they are not nationals of or permanently resident in the receiving State.

2. Members of the families of members of the administrative and technical staff of the special mission shall, if they accompany such members of the special mission, enjoy the privileges and immunities specified in article 36 provided that they are not nationals of or permanently resident in the receiving State.

Article 40
*Nationals of the receiving State and persons permanently
resident in the receiving State*

1. Except insofar as additional privileges and immunities may be granted by the receiving State, the representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff who are nationals of or permanently resident in the receiving State shall enjoy only immunity from jurisdiction and inviolability in respect of official acts performed in the exercise of their functions.

2. Other members of the special mission and private staff who are nationals of or permanently resident in the receiving State shall enjoy privileges and immunities only to the extent granted to them by that State. However, the receiving State must exercise its jurisdiction over those persons in such a manner as not to interfere unduly with the performance of the functions of the special mission.

Article 41
Waiver of immunity

1. The sending State may waive the immunity from jurisdiction of its representatives in the special mission, of the members of its diplomatic staff, and of other persons enjoying immunity under articles 36 to 40.

2. Waiver must always be express.

3. The initiation of proceedings by any of the persons referred to in paragraph 1 of this article shall preclude him from invoking immunity from jurisdiction in respect of any counterclaim directly connected with the principal claim.

4. Waiver of immunity from jurisdiction in respect of civil or administrative proceedings shall not be held to imply waiver of immunity in respect of the execution of the judgement, for which a separate waiver shall be necessary.

Article 42
Transit through the territory of a third State

1. If a representative of the sending State in the special mission or a member of its diplomatic staff passes through or is in the territory of a third State while proceeding to take up his functions or returning to the sending State, the third State shall accord him inviolability and such other immunities as may be required to ensure his transit or return. The same shall apply in the case of any members of his family enjoying privileges or immunities who are accompanying the person referred to in this paragraph, whether travelling with him or travelling separately to join him or to return to their country.

2. In circumstances similar to those specified in paragraph 1 of this article, third States shall not hinder the transit of members of the administrative and technical or service staff of the special mission, or of members of their families, through their territories.

3. Third States shall accord to official correspondence and other official communications in transit, including messages in code or cipher, the same freedom and protection as the receiving State is bound to accord under the present Convention. Subject to the provisions of paragraph 4 of this article, they shall accord to the couriers and bags of the special mission in transit the same inviolability and protection as the receiving State is bound to accord under the present Convention.

4. The third State shall be bound to comply with its obligations in respect of the persons mentioned in paragraphs 1, 2 and 3 of this article only if it has been informed in advance, either in the visa application or by notification, of the transit of those persons as members of the special mission, members of their families or couriers, and has raised no objection to it.

5. The obligations of third States under paragraphs 1, 2 and 3 of this article shall also apply to the persons mentioned respectively in those paragraphs, and to the official communications and the bags of the special mission, when the use of the territory of the third State is due to force majeure.

Article 43
Duration of privileges and immunities

1. Every member of the special mission shall enjoy the privileges and immunities to which he is entitled from the moment he enters the territory of the receiving State for the purpose of performing his functions in the special mission or, if he is already in its territory, from the moment when his appointment is notified to the Ministry of Foreign Affairs or such other organ of the receiving State as may be agreed.

2. When the functions of a member of the special mission have come to an end, his privileges and immunities shall normally cease at the moment when he leaves the territory of the receiving State, or on the expiry of a reasonable period in which to do so, but shall subsist until that time, even in case of armed conflict. However, in respect of acts performed by such a member in the exercise of his functions, immunity shall continue to subsist.

3. In the event of the death of a member of the special mission, the members of his family shall continue to enjoy the privileges and immunities to which they are entitled until the expiry of a reasonable period in which to leave the territory of the receiving State.

Article 44

*Property of a member of the special mission or of a member
of his family in the event of death*

1. In the event of the death of a member of the special mission or of a member of his family accompanying him, if the deceased was not a national of or permanently resident in the receiving State, the receiving State shall permit the withdrawal of the movable property of the deceased, with the exception of any property acquired in the country the export of which was prohibited at the time of his death.

2. Estate, succession and inheritance duties shall not be levied on movable property which is in the receiving State solely because of the presence there of the deceased as a member of the special mission or of the family of a member of the mission.

Article 45

*Facilities to leave the territory of the receiving State
and to remove the archives of the special mission*

1. The receiving State must, even in case of armed conflict, grant facilities to enable persons enjoying privileges and immunities, other than nationals of the receiving State, and members of the families of such persons, irrespective of their nationality, to leave at the earliest possible moment. In particular it must, in case of need, place at their disposal the necessary means of transport for themselves and their property.

2. The receiving State must grant the sending State facilities for removing the archives of the special mission from the territory of the receiving State.

Article 46

*Consequences of the cessation of the functions
of the special mission*

1. When the functions of a special mission come to an end, the receiving State must respect and protect the premises of the special mission so long as they are assigned to it, as well as the property and archives of the special mission. The sending State must withdraw the property and archives within a reasonable period of time.

2. In case of the absence or severance of diplomatic or consular relations between the sending State and the receiving State and if the functions of the special mission have come to an end, the sending State may, even if there is an armed conflict, entrust the custody of the property and archives of the special mission to a third State acceptable to the receiving State.

Article 47
Respect for the laws and regulations of the receiving State
and use of the premises of the special mission

1. Without prejudice to their privileges and immunities, it is the duty of all persons enjoying those privileges and immunities under the present Convention to respect the laws and regulations of the receiving State. They also have a duty not to interfere in the internal affairs of that State.

2. The premises of the special mission must not be used in any manner incompatible with the functions of the special mission as envisaged in the present Convention, in other rules of general international law or in any special agreements in force between the sending and the receiving State.

Article 48
Professional or commercial activity

The representatives of the sending State in the special mission and the members of its diplomatic staff shall not practise for personal profit any professional or commercial activity in the receiving State.

Article 49
Non-discrimination

1. In the application of the provisions of the present Convention, no discrimination shall be made as between States.

2. However, discrimination shall not be regarded as taking place:

(a) where the receiving State applies any of the provisions of the present Convention restrictively because of a restrictive application of that provision to its special mission in the sending State;

(b) where States modify among themselves, by custom or agreement, the extent of facilities, privileges and immunities for their special missions, although such a modification has not been agreed with other States, provided that it is not incompatible with the object and purpose of the present Convention and does not affect the enjoyment of the rights or the performance of the obligations of third States.

Article 50
Signature

The present Convention shall be open for signature by all States Members of the United Nations or of any of the specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency or Parties to the Statute of the International Court of Justice, and by any other State invited by the General Assembly of the United Nations to become a Party to the Convention, until 31 December 1970 at United Nations Headquarters in New York.

Article 51
Ratification

The present Convention is subject to ratification. The instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 52
Accession

The present Convention shall remain open for accession by any State belonging to any of the categories mentioned in article 50. The instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 53
Entry into force

1. The present Convention shall enter into force on the thirtieth day following the date of deposit of the twenty-second instrument of ratification or accession with the Secretary-General of the United Nations.

2. For each State ratifying or acceding to the Convention after the deposit of the twenty-second instrument of ratification or accession, the Convention shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article 54
Notifications by the depositary

The Secretary-General of the United Nations shall inform all States belonging to any of the categories mentioned in article 50:

(a) of signatures to the present Convention and of the deposit of instruments of ratification or accession in accordance with articles 50, 51 and 52;

(b) of the date on which the present Convention will enter into force in accordance with article 53.

Article 55
Authentic texts

The original of the present Convention, of which the Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations, who shall send certified copies thereof to all States belonging to any of the categories mentioned in article 50.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Convention, opened for signature at New York on 16 December 1969.